

AÑO II

PALMA 24 DE JULIO DE 1898

NÚM. 77

BEN VINGUT SIA
 LO ILLM. SR. D. PERE-JUAN CAMPINS Y BARCELÓ
 NOU BISBE DE MALLORCA

à qui devotament besan s' anell pastoral, El Director, Redactors y Protectors d' aquest setmanari.

Oració

¡Oh, Deu! de qui procedexen els sants desitjos, els bons conseys y les obres justes: donau als vostros sirvents la pau que el mou no los pot dar; á fí de que obehint coralmement els vostros preceptes, y destruída la feredat dels iníchs, ab la vostra protecció alcansin dies de tranquil·lidad.—Per Cristo Señor nostro. Amen.

LLIMOSNA

I

EL Bon-Jesús, amb s' Evangèli d' avuy, mos recorda una de sas obligacions mes sagradas que pesan demunt noltros, s' obligació de fer llimosna. Després de haver contat lo que feu un majordòm injust que havia mal gastat els bens del seu Señor; diu aquestas paraulas: «Procurauvos amichs de sas riquesas de iniquitat, perque, quant arribi per voltros sa derrera hora, siau rebuts en el cel.» Espliquem aquestas paraulas de Cristo y ab ellas veurem s' obligació de fer llimosna, d' ahont l' hem de fer y els efectes que produèix.

II

Abans es precís recordá que s' homo, ab rigor, no es propietari; s' unich propietari es Deu nostro Señor que mos concedex els bens de fortuna perque los administrem segons sa seua voluntad; de modo que á Ell hem de doná conte de s' ús que en ferem. Com vol Deu que administrem sas nostras haciendas, ben clá heu diu quant mos imposa el precepte de sa caridat ab que mos mana que estimèm al jermá prohíme com á noltros metexos; y ben clá heu explica Sant Pau ab aquestas paraulas: ¿com sa caridat de Deu pot habitar amb aquell qui veu que son jermá te necessitat, y per éll tanca sa porta del seu cor? A n' aquest jermá necessitat mos hem de procurá com amich, y logram sa seua amistat donantli de lo que noltros tenim. ¿De ahont li hem de donar?

Ocorreix un dubte: Cristo diu: «de sas riquesas d' iniquitat.» Que signifícan aquestas paraulas? Hem de socorre els pobres ab sas riquesas mal adquiridas?

No, el nostro Mestre, no mos ensenya ni mos mana semblant cosa, ni la mos pot ensenya ni maná, perque en tal cas se quantrediría: perque de lo mal adquirít, mos diu que ho hem de restituir á son dueño y señó. Cristo á sas riquerias les nomena d' iniquitat perque son falsas y enganadoras; y també perque serveixen de mèdi per cometre s' iniquitat, á causa del mal ús que se fa d' ellas; idó ab aquestas riquesas enganadoras, que ab frecüencia mos tiran dins es vicí, mos hem de procurá amichs que preguin per noltros perque, quant vengue s' hora de sa nostra mort, siam rebuts en el cel.

III

Vat aquí s' efecte de sa llimosna: redimeix ab llimosnas els teus pecats, diu lo Esperit Sant; sa llimosna allibera de sa mort etèrna y tapa y esborra sa multitud de pecats que cometem, diu Tobias; el reyne del cel es dels pobres, diu Cristo, no sols perque en el cel no mes hey entran els pobres d' esperit, sino també perque sa llimosna que sa dona als pobres, com á membres de Cristo, dona dret als richs per entrá en el cel; perque, com els pobres representan á Deu, sa caridat que ab ells s' usa, segons sas seuas promesas, y per respècte á ells, té sa paga en la vida etèrna.

Benvolguts lectors: en els nostros dias hi há misèria en gran y fam á la menuda; si sempre hem tengut obligació de fer llimosna, avuy més que may en tenim; la pobrèa no te feyna, ni pa que menjá; de lo que mos sobra, llevem taras, contentemmos amb sos gastos imprescindibles, y amb sos doblés materials comprèm un tressor en el cel.

MOSSEN MATHEU.

PATRÓ DE LA SETMANA

Dia 25.-- Sant Jaume apostol.

El gloriós Apostol Sant Jaume el Major, anomenat axí per haver entrat al colèlgi apostòlich primer que s'altre Jaume fill d'Alfeo, va nexer á Betsaida, ciutat de Galilèa, fonch fill del Zebedeu y de María Salomé, germá major de Sant Juan Evangelista y, carnalment, cosin-germá de nostro Señor Jesucrist. Passant un dia el Salvador per la vorera del mar de Galilèa el vé que, juntament amb son germá, estava aparrussant els ormetjos de pescar, y los cridá perque fossen dexeables seus; y foren tan obedients que, dexant al acte tot quant tenian, partiren derrera Ell. Volgué el Señor que fós testimòni de la seua gloriosa transfiguració, en el Tabor, y de la seua penosíssima agonía en l'Hort de Getsemaní. Després de l'Ascensió de son diví Mèstre y d'haver rebut l'Esperit Sant ab els demás apostols, Sant Jaume, predicá el sant Evangèli per la Judèa, á Jerusalem y á Samaria, y desde allá vengué á España, essent el primer que nos engentrá en Cristo, per mèdi del sant Evangèli; per tant es el nostro Apostol y Patró. Va ser molt afavorit de Maria Santíssima, de qui se recordava sempre seguit, y á la cual invocava sovint en los seus trabays apostòlichs. Segons la tradició, trobantse un dia á la vorera del riu Ebro, ahont avuy es Zaragoza, fént oració li vá aparexe aquesta divina Señora, visquent en carn mortal, sobre una columna de pedra, rodetjada de molts d'esperits celestials y li digué: «*Qu'era la seua voluntat qu' en aquell matex lloch edificás un temple dedicantlehi á Ella*» y li prometé que no mancaria may la fê á España. Passat algun temps torná el Sant Apostol á Jerusalem, ahont después d'haver predicat ab gran zèl y convertits molts, Herodes Agrippa, per doná gust als juhèus, que demanaven la seua mort, lo feu degollá, l'any 44, día 25 de Juriol. El seu cós va ser conduhit á Galícia; ahont el suntuós temple que lo custodia, després dels llochs Sants y del Sepulcre dels Apostols Sant Pere y Sant Pau, es el mes visitat del mon.

Cuant els espanyols lluitavan contra els inimichs de la Creu y no cercaven altra cosa més qu'extendre el reinat de Cristo Jesús, abans d'entrar en batalla, invocaven la protecció del Sant Apostol, y més d'una vegada lo pogueren veurer guerretjar ab ells, montat á cavall, duguent un estandart ab una má y una espasa en s'altra, y obtenguent victorias extraordinarias. ¡Gloriós Sant Jaume, ajudau á l'España!

MOSSEN GASPÀR.

LA CAUTIVA

Cansó popular mallorquina

Ja s'en venen ja s'en van
A San Jaume de Galícia;
Van á demanar al Sant
Que los don ó fill ó filla.

Quant foren en mitj de mar,
De mòros fonch l'investida;
Mataren al conte Flores,
La contesa fan cautiva.

—Anem á ferne un present
A n'el Rey de Morería,
Que mos pagarà molt bé
Un' esclava tan garrida.

—Reyna mora, Reyna mora,
Vos portam una cautiva...

—¡Ay patró, tornalat' en,
Tornalat' en de seguida;
Que si el meu espòs la vé
D'ella s' enamoraría;

Y ella sería la Reyna,
Y jo l' esclava sería.—
—Dexla está, señora Reyna,
Dexla está señora mia;
La farém aná á rentá
Els turbants á la marina.
Hey consent la Reyna mora;
Y ja renta, nit y dia;
Y ab el sol y la serena
Les colors treya més finas.

—
Per voluntat del Señor,
Tengué la reyna, una nina,
Y també á la meteixa hora
Un nin tengué la cautiva.

—
Camareras de la reyna
Usaren de traydoria,
Donant á la reyna el nin,
Y la nina á la cautiva.

—
Amb axò, la reyna mora
Desde sa cambra la crida:
—Ara m' has de dir, esclava,
Tu, ¿quin nòm li posarias?

—
—Isabèl señora reyna,
Isabèl, señora mia,
Perque hi teng una germana
Perduda dins la morisma.

—
—Ara m' has de dir esclava:
Ton pare ¿com se nomía?
—Mon pare ha nom Don Jöan,
Ma mare Dona María;
L' espòs meu, el conte Flores,
Y jo sa Rosa florida

—
—Si lo que me dius es vé,
¿Ests germana propia mia!

—
Totes dues s' abressaven
Despartirse no 's podían.

—
El Rey que sentí plorar
De l' esclava té sospita:

—
—Si us ha enutjada l' esclava,
Bén tòst la castigaria....

—
—Ay! no que no m' ha enutjada,
Ans bé m' ha dat alegria;
Señor; per lo que m' ha dit,
Ella n' es germana mía.
¡Y jo le feya rentar,
Ha tres anys de nit y dia!

—
—Digasí si 's vol fér mora
Jo molt bé la dotaría;
La casaría amb un turch,
El més rich de la Turquía.

—
—Ma germana digau sí,
Digau sí, germana mía,
(Y, abans de fé 'l casament,
Noltros farém nostra vía.)

—
El rey de content que está
A una cassada sortía;
Y la reyna amb sa germana
De s' ausència s' aprofitan.

—
Ben depressa s' embarcaven
Amb sos fills y ses cautivas,
Y molts d' esclaus cristians
Que ploravan d' alegría.

—
P' es camí s' encomanaren
A Sant Jaume de Galícia;
Y en salvament arribaren
A la tèrra mallorquina.

PROVERBIS ESCULLITS

D' ENTRE EL MILENAR QUE DICTÁ MESTRE RAMON LULL

XI.—De inimich

Ama á ton inimich en quant es criatura de Deu, no en quant té males costums.

De ton inimich no multipliquis son poder ni sa ira.

Major pahor hajas de ton inimich quant dorms que quant vetlas.

De ton inimich savi tenne por, però no si es ximple.

No fassis enemistat per poca utilitat.

XII.—De Justicia

Lo millor amich que tens en ton graner y en ton celler es la Justicia.

Si desitjas ser judicat amorosament, estima la Justicia.

Justicia es riquesa d' homo pobre, é injusticia es pobresa d' homo rich.

La Justicia ha més parentesch amb la bondat, que amb los diners.

Tem el Judici etèrn.

XIII.—De Prudència

La prudència s' allunya de l' ignorancia.

La prudència vetla mentres l' imprudència dòrm.

Amb bona vida y bona mort, escaparás de mala sort.

Qui obra amb prudència, elegeix lo major bé y esquiva lo major mal.

Aprecia més la prudència de ton amich, que sa riquesa.

XIV.—De Fortitut

Perque la voluntat té llibertat, té forsa contra pecat.

No te fiis d' homo que no té gran coratge.

Qui no té coratge, sovint es vensut.

No fassis viatge amb homo poruch.

Amb amor y temor de Deu, enfortheix ton coratge.

XV.—De Temperansa

Qui ha temperansa, no ha mester metge.

Temperansa, Prudència y Fortitut son companyonas.

Lo major amig de la temperansa es la pobresa.

Si ests convidat, convida temperansa.

La temperansa riu quant glotonia plora.

(Continuará).

CRONICÓ DEL MES DE JUNIOL.

Día 13.—Prenia còs l' idèa de que el producte de la Tómbola, en lloch d' invertirsè en reflectors elèctrichs, è en fortificar les costas de Mallorca, se destinás als pobres soldats ferits y malalts.

Día 14.—Els diaris de Palma enrahonaven amb forsa de seny sobre el total descrèdit del nostro Ajuntament, demostrant la gran necessitat de reduhir cèrts gastos supèrfluos ó exegerats en el seu *presupuesto*, per atendre als devers de caracter essencial y humanitari.

Día 15.—De Felanitx havian conduhit al Moll catorse mil kilos d' aubercòchs en conserva, per embarcar; y ja se contrataven figues de moro á cinch duros els cent kilos, amb clovea, y á vuit, parades.

—*El Ancora*, publicava que, dins el més de Juny, el caxonet del *Pa de Sant Antoni*, (á Sant Francesch de Palma) havía recullit 235 pessetas.

Día 17.—Era diumenje decapvespre quant correghé la noticia de que s' escuadra Nort-americana enviada á España havía passat s' estret de Gibraltar, amb direcció á ses Balears. Axò bastá per comoure tota la ciutat y determiná la sortida de moltes families de cap á ses cases dels llogarets del terme, á ses viles y á ses possessions particulars.

—L' Ajuntament de Palma, en sessió d' avuy, s' ocupá de lo que hauría de fér, en cás de necessitat, per atendre als servicis de policia de seguridat, de subsistències y de socorros.

—Un ca mossegá á un homo que passava, p' es carré dels Llums, y haventho anat á manifestar á sa gent de la Sala, no li feren cas. (Axí heu estampava *El Balear*.)

—En es carré d' en Muntaner *En Milton* y *En León* y dos companys seus (tots sense morral) seguían amos y dueños des pas públich, (ja fá quatre anys) envestint, barayantsè, y causant tota casta de molèstias als seus vehinats.—¿Y ses Ordonanses Municipals?.... A Tetuán.

—A ses Sociedats de Crèdit, hey hagué forsa de moviment; y en el Banch d' España, llarga coua dels que camviavan billets en plata, y non davan á bastament.

—Sa Junta organizadora de la Tómbola acordá suspèndrerla, fins que les circumstancies camviin.

—El vespre se aficá p' els cantons el bando de la superior Autoritat Militar de sa provincia, nomenat Lley Marcial.

—Tots els diaris del vespre aquiatavan al públich, explicant, l' equivocació patida p' els qui creyan tenir l' inimich prop.

Día 19.—L' Ajuntament de P. se reuní en sessió secreta, per tratar d' asuntos relacionats amb la Guerra.

—El Sr. Capitá General de les Balears, publicá un altre bando d' orde públich, á fi de prevenir conflictes sobre subsistències, si acás l' inimich se presentás á la vista de la plassa de Palma.

—El *Bolletí oficial eclesiástich*, publicava un telegrama expedit de Madrit día 17, dant conte de que el nostro Sr. Bisbe havia estat cansagrat, y que enviava sa primera bendició, al clero y poble de Mallorca.

A La Sèu, per orde del Sr. Vicari General, tornaren comensar rogativas, amb exposició de nostr-Amo, despues del ofici major.

—La meteixa Autoritat Eclesiástica dispongué com y ahont s' haurían de trasladar les monges dels convents de Palma, en cas de necessitat.

Día 20.—Tot seguía p' el meteix estil. Ni en el Banch d' España, ni en el *Crèdit Balear*, ni en el *Foment* hey plata camviavan abastament.

SANT JAUME PATRÓ D' ESPANYA

O Sidus, o decus Hispania

Molts conquistadors
ha tingut Espanya,
de cuants n' ha tinguts
sols vostre l' heu guardada.
Puig vos bordó.
val més que una espasa.
Siaune tot temps
l' angel de la guarda,
que 'l gran inemich
la voltetja encara.

JACINTO VERDAGUER PVRE.

EL CLAUSTRE DE SANT FRANCESCH

¡Desgraciat monument! Desde que tregueren els frares, n' ha vistas de verdes y de maduras; abandonat, profanat, mutilat y mitj arruinat desde l' any 1835, s' aguanta per miracle. Ses arcatures foren en part restauradas, despues de l' any 1881, en que fou declarat monument nacional. Mentres l' ocuparen els presidaris, s' en reconstruhí un altre bocinet; posteriorment, á instancias dels P. P. Escolápios que l' usufructuan, se restaurá una de ses cantonadas, á costes de la subvenció que per gastos ordinaris arriba á la Comissió provincial de Monuments Artistichs é Històrichs; y ara darrerament s' ha presupostat en prop de 200 duros sa reconstrucció d' un altre tròs que amenassa ruina. Dita Comissió, convensuda practicament de la poca atenció y de la ninguna protecció que pot esperar de Madrit, desitjosa de cumplir son dever, ha demanat aussili á la Excm. Diputació provincial, y..... efectivament li aconsellan que vaja á captar á l' Estat, á ne qui correspon conservar els monuments nacionals. Si el Claustre de S. Francesch, no té altre llum, ¡ja se colgará á les fosques!

Y llavò diueu si hey ha mallorquinisme.....

RECLAMS

Fora verbas. Es paper y sa tinta d' imprimir han pujat, per causa de la Guerra, y sa nostra recaudació ha devallat per causa dels cobradors que han usat de massa *confiansa*, amb l' Administrador d' aquest setmanari. ¡Axò mos mancava! De manera que, per ara, no podrèm repartir números dobles tants com mos havíam proposat.

Axí meteix acabarem el Tomet de FLORS Y FULLES y confiám seguir en devant sense fér bancarrota, si els señors suscritors que van enrera alguns trimestres, se prenen sa molèstia d' enviarnos *cualque cosa*, amb sellos de correu dins carta, (y milló, per mèdi d' es diligencié, amb metálich) á L' ADMINISTRADOR - LLIBRERIA DE COLOMAR—PLAZA DE STA. AULARIA N.º 2.—ó á S' IMPRENTA, CARRER de la CAMPANA, N.º 2.

Regalo.—Els nous suscritors que adelantín *una peseta y mitja* p' els números que han de sortir d' avuy al 31 de Decembre, rebrán un ecsemplar del *Aplech* de FLORS Y FULLES.

Propina.—Als qui vulgan encarregarsé de la cobrança de tots els suscritors d' un poble, los ho gratificarem abastament.

MALLORCA DOMINICAL, té per *unich objecte*, mantenir, en sentit regionalista, les ideas de FE, PATRIA, TRABAY y VIRTUT..... Ala! ¿Qui li ajuda?

LA REDACCIÓ.

ENVINAGRAT Y RONXETES

El Balear del día 18 estampá dos articles sobre el *des-crédit* de l' Ajuntament de Palma, dignes de gravarsé dins el saló Consistorial. A forsa de *voler fér* s' han hipotecat les rendes que entran en la Casa de la Vila, no sols actualment sinó ses que haurian de percebre els nostros néts.

Ara es s' hora de recordar que fá tres anys, la Junta municipal d' associats, (*en minoria*) esborrá del presupuesto *trenta mil pessetas* que, á més d' una major cantidad, se destinaven per *lujos* de l' obra nova; y, vuit dies despues, els majorals politichs de la Ciutat, votaren *una altra* consignació de 29.999 pessetas, per lo *meteix*. Y Palma heu comportá.

Per axò y per altres truchs y baldufes consentidas per tothom, sa caxa de La Sala, ara no pot donar feyna als trabayadors.

Y per axò, despues de haver empuñat sa *vara* de primer Batle (per obra y miracle de la malahida política) un marqués jove, dos procuradors y un metje, ara sembla que el mal de ventre y sa coxera des nostro Ajuntament s' ha posat en cura en mans d' un Veterinari; el Señor Mayolet, que es estat una busca dins s' uy dels confecionadors dels tres derrers *presupuestos* municipals. ¿Locurarà? Tart l' han cridat, despues de llargues consultes, y trobantsé renunciát. MALLORCA opina que l' Ajuntament de Palma, patint ses *meteixes* atxècas que es Govern de Madrit, ha menester iguals remeys.

S

Adioos! Adioos! y á reveure tots els qui fugiu de Ciutat per pòr de ses bombas; que vos vaji bé, tots els qui vos ne duis sa marrota; però, al manco, recordauvós de que dins ciutat hey quedan cent y pico de veys pobres á *Ca ses Germanetas*, que fins ara, en gran part, s' han mantengut amb ses llimosnes que recuhían mensualment dels señors de Palma..... Y ara ¿què s' han demorí de fam?

Els bons catòlichs que tenen *recursos*, no poden comportarhó: y MALLORCA, los ho fá avinent, per si acás se haguessin olvidat de pensar amb aquells desgraciats. Noltros creim que per lliberar á Palma d' invasions, més mos valdrán ses oracions que no els canons.

MALLORCA

REVISTA DOMINICAL BILINGUE

Este semanario tiene por objeto difundir lectura sana en forma amena y al alcance de todas las inteligencias.

Se reparte los sábados, y contiene ordinariamente cuatro páginas de texto; pero cuando los recursos lo permiten, publica números de á ocho páginas, suplementos ó aumenta la tirada y en este caso el exceso

Se distribuye gratuitamente

Se sufragan los gastos por medió de suscripciones desde **25 cénts. de peseta mensuales en adelante.**

Por 25 cénts. se sirve semanalmente un ejemplar, por *50 cénts* cinco, por *una peseta diez*, y así sucesivamente.

Por consiguiente, á prorrato entre cinco personas, sólo cuesta la suscripción

10 CÉNTS. DE PESETA AL MES

ADMINISTRACIÓN:—Plaza de Santa Eulalia, 2, Librería

Correspondencia administrativa;—Campana 2.